

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

„Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi”
„Operacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Schematu II Pomocy Technicznej „Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020”

Odwiedź portal www.ksow.pl zostań Partnerem Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich
Instytucja odpowiedzialna za treść Polska Izba Żywności Ekologicznej www.pize.info.pl

EKOLOGICZNE ŁAŃCUCHY DOSTAW – MARKETING PRZYSZŁOŚCI

Krótkie łańcuchy dostaw żywności ekologicznej są korzystne zarówno z punktu widzenia rolnika czy wytwórcy, jak i klienta końcowego. Producenci żywności są w stanie sprzedać swoje produkty w korzystniejszej cenie niż dużym odbiorcom sieciowym, którzy stosują presję cenową, zaś klienci końcowi są pewni, że żywność jest świeża i pełna walorów odżywczych, a cena producenta niższa niż ta po dodaniu marż pośredników. Choć sprzedaż bezpośrednia ma wiele zalet, nie jest to powszechnie spotykana praktyka. W Finlandii w trybie krótkich łańcuchów dostaw do obrotu trafiało do niedawna zaledwie 1% wszystkich produktów żywnościowych. We Francji, która jest liderem w tym zakresie, 16% żywności dociera do konsumentów bezpośrednio od rolników.

Ekologia krótkich dróg

Głównym celem krótkich łańcuchów dostaw jest zmniejszenie liczby pośredników pomiędzy rolnikiem lub producentem żywności a konsumentem. Co istotne, według europejskiego rozporządzenia w sprawie obszarów wiejskich (1305/2013) podmioty gospodarcze zaangażowane w proces ich tworzenia zobowiązują się do współpracy i lokalnego rozwoju gospodarczego.

Istnieje szereg korzyści wynikających ze stosowania krótkich łańcuchów dostaw:

- przyczyniają się do mniejszej emisji CO₂ i zanieczyszczenia środowiska (krótszy transport);
- pozytywnie wpływają na jakość produktów – dzięki nim ogranicza się:
  - konserwowanie,
  - chemizowanie,

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

„Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi”
„Operacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Schematu II Pomocy Technicznej „Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020”

Odwiedź portal www.ksow.pl zostań Partnerem Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich
Instytucja odpowiedzialna za treść Polska Izba Żywności Ekologicznej www.pize.info.pl

- zamrażanie,
- napromieniowanie żywności;
- produkty są świeższe, ich jakość jest wyższa – nie trzeba ich przepakowywać i przez długi czas przechowywać, nie tracą walorów odżywczych;
- konsumenci mogą poznać produkt – dowiedzieć się bezpośrednio jakie ma walory, jaka jest historia jego uprawy czy produkcji, między producentem a konsumentem tworzy się swego rodzaju więź i budowane jest zaufanie;
- łańcuch żywności jest bardziej przejrzysty – konsumenci wiedzą skąd pochodzi żywność, jak została wyprodukowana, jaka jest cena producenta;
- rolnik czy przetwórcza żywności zazwyczaj osiąga wyższy dochód niż w przypadku współpracy z dużymi dystrybutorami;
- konsumenci zazwyczaj płacą mniej, ponieważ skraca się łańcuch pośredników.

Krótki łańcuch dostaw w praktyce

Najczęściej producenci, którzy decydują się na bezpośredni kontakt z klientem oferują swoje produkty na targach, lokalnych festynach, w sklepach przewoźnych lub internetowych albo tworzą system tzw. koszyków / skrzynek, który polega na dostarczeniu klientowi do domu określonej ilości zamówionego uprzednio towaru. Rzadziej spotyka się w Polsce inicjatywy typu „sam nazbieraj”, w których konsument staje się częścią łańcucha dostaw, ponieważ jest zapraszany do zbioru produktów, które chce zakupić.

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

„Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi”
„Operacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Schematu II Pomocy Technicznej „Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020”

Odwiedź portal www.ksow.pl zostań Partnerem Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich
Instytucja odpowiedzialna za treść Polska Izba Żywności Ekologicznej www.pize.info.pl

Dla rolników organizowanie krótkich łańcuchów dostaw może stanowić pewne wyzwanie. Producent staje się bowiem jednocześnie dystrybutorem, sprzedawcą oraz managerem do spraw relacji z klientami w jednym. Z tego powodu warto rozważyć stworzenie lub przyłączenie się do grupy producenckiej czy spółdzielczości. Dzięki temu każdy z przedsiębiorców wnosi do grupy nową wiedzę i umiejętności. Mogą się wzajemnie wspierać w efektywnym dotarciu do konsumentów i dzielić między siebie odpowiedzialność za cały proces sprzedaży w krótkim łańcuchu dostaw. Tego rodzaju partnerstwo przynosi jeszcze inne korzyści producentom:

- grupa producentów ma większą siłę negocjacyjną;
- konkurujący rolnicy rozpoczynają współpracę – zmniejsza się rywalizacja pomiędzy nimi;
- grupa producentów może współdzielić zasoby np. maszyny, narzędzia, urządzenia do przetwarzania, dzieli się kosztami transportu i logistyki.

Przy tworzeniu sieci współpracy ważne jest, by strategia działań była tworzona na podstawie lokalnych realiów. Najlepiej, jeśli wszystkie zainteresowane strony będą mieć możliwość jej współtworzenia i uzgadniania oraz współdziałania w realizacji założonych celów. Może to być czasochłonne, jednak jest niezbędną częścią procesu.¹ Poznanie potrzeb odbiorców jest bowiem kluczowe, by osiągnąć sukces.

Studia przypadków

W Polsce ciekawą inicjatywą wspierającą kontakt pomiędzy producentem a odbiorcą końcowym jest LokalnyRolnik.pl. Użytkownicy po wejściu na stronę mogą zamówić warzywa, jaja, nabiał, mięso, wędliny, ryby, pieczywo, dania gotowe, produkty sypkie, przetwory, słodkości i napoje bezpośrednio od wytwórców. Zakup odbywa się bez udziału pośredników. Towar jest dostarczany maksymalnie w ciągu kilku dni. Jak mówią twórcy inicjatywy: „*widzimy się w roli wirtualnego targowiska, w związku z czym nie kupujemy produktów od rolników i nie sprzedajemy ich dalej, jak robią to sklepy. W ramach naszej działalności wytwórcy są w pełni samodzielni, ustalają ceny, dysponują firmowymi podstronami na platformie Lokalny Rolnik i otrzymują informację zwrotną na temat swoich produktów w postaci opinii klientów.*”² Popularność portalu nieustannie rośnie i wciąż przybywa tych, którzy chcą kupować i sprzedawać za jego pomocą.

Zupełnie inny model funkcjonowania krótkich łańcuchów dostaw zaobserwujemy we Francji czy we Włoszech. Tam władze lokalne promują je za pomocą zamówień publicznych na dostawę produktów do szkół, szpitali, domów opieki oraz innych obiektów publicznych. Przykładem są władze lokalne w Rzymie, które nakładają maksymalny okres trzech dni między zbiorem a spożyciem świeżych produktów rolnych używanych w posiłkach szkolnych. Wymóg ten jest obecnie stosowany w odniesieniu do 144 tys. posiłków szkolnych dziennie.

Władze lokalne Argelato wymagają, aby produkty rolne były w 100% ekologiczne oraz przyznają dodatkowe punkty dla „żywności pozyskanej lokalnie”, przy czym pojęcie „lokalnie” odnosi się do granic administracyjnych gminy.

¹ <https://enrd.ec.europa.eu/sites/enrd/files/3E98A87A-D891-43FB-E462-70E329C064EC.pdf>

² <https://lokalnyrolnik.pl/blog/powstal-lokalny-rolnik/>

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

„Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi”
„Operacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Schematu II Pomocy Technicznej „Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020”

Odwiedź portal www.ksow.pl zostań Partnerem Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich
Instytucja odpowiedzialna za treść Polska Izba Żywności Ekologicznej www.pize.info.pl

CELVA (konsorcjum władz lokalnych obszaru Valle d’Aosta) sporządziło specyfikacje przetargowe, w których wymaga się, aby 70% produktów rolnych miało lokalne pochodzenie, przy czym szerokie pojęcie „produkty lokalne” uwzględnia miejsce, tradycyjne praktyki rolnicze i rasy oraz identyfikowalność produktów. Dzięki temu do szkolnych jadłospisów wprowadzono tradycyjne potrawy regionalne.

W wytycznych lokalnego organu ochrony zdrowia z Mantui, w zakresie zamówień publicznych podkreślono korzyści krótkich łańcuchów dostaw związane z większą świeżością i sezonowością produktów oraz mniejszą odległością, na jaką żywność musi być przewieziona od producenta do konsumenta. Warunkiem jest tu przestrzeganie dobrych praktyk dotyczących zbiorów, przechowywania i transportu tak, aby zapewnić korzyści związane z wartościami odżywczymi żywności. Wszystkie te przykłady okazały się racjonalne pod względem kosztów w stosunku do tradycyjnych umów publicznej gastronomii.³

Krótkie łańcuchy dostaw są przyszłością

Biorąc pod uwagę rosnącą świadomość konsumentów w zakresie zdrowego stylu życia oraz łatwy dostęp do technologii umożliwiających komunikację i handel, skracanie łańcuchów dostaw jest czymś najbardziej naturalnym. Ludzie pragną powrotu do korzeni. Chcą wiedzieć, gdzie i jak były uprawiane warzywa, na bazie których ugotują zupę. Chcą myśleć globalnie, ale jeść lokalnie – zgodnie z

³ <https://enrd.ec.europa.eu/sites/enrd/files/3E98A87A-D891-43FB-E462-70E329C064EC.pdf>

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

„Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi”
„Operacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Schematu II Pomocy Technicznej „Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020”

Odwiedź portal www.ksow.pl zostań Partnerem Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich
Instytucja odpowiedzialna za treść Polska Izba Żywności Ekologicznej www.pize.info.pl

naturalnym cyklem życia produktów. Dzięki temu mają pewność, że sięgają po to co zdrowsze, lepsze, lepiej odpowiadające na potrzeby organizmu.

Pomimo, że polskie społeczeństwo jest postrzegane jako mało obywatelskie, postawy pro-obywatelskie są najszybciej zauważalne na szczeblu lokalnym. Dlatego coraz bardziej jesteśmy skłonni wspierać te inicjatywy, które dotyczą naszego bezpośredniego sąsiedztwa. Z tym również wiąże się wsparcie dla lokalnych producentów, rzemieślników czy lokalnego handlu. Tego rodzaju postawy sprzyjają rozwojowi koncepcji krótkich łańcuchów dostaw.